

Οι ρωμιοί «αρχιτέκτονες» καλφάδες της Πόλης 1869-1945

ΣΑΒΒΑΣ ΤΣΙΑΛΕΝΗΣ

ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ μερικούς από τους Έλληνες αρχιτέκτονες που εργάστηκαν στην Κωνσταντινούπολη κατά τον 19ο αιώνα, αρκετά από τα κτίριά τους έμειναν, επέζησαν μέχρι τις μέρες μας και τα ονόματά τους αναγράφονται ακόμη στις μαρμάρινες πλάκες των κτιρίων με ελληνική, οθωμανική και γαλλική (λατινική) γραφή. Πολλοί από αυτούς ήρθαν στην Πόλη από την ελληνική επικράτεια ή από τις μετέπειτα «Νέες Χώρες», ενώ κάποιοι θα ήταν γηγενείς ή Μικρασιάτες· δυστυχώς για πολύ λίγο έχουμε στοιχεία για την καταγωγή τους ή για τη σχολή που αποφοίτησαν. Σε παλαιότερο άρθρο¹ παρουσιάζουμε πίνακα με 15 ονόματα αρχιτεκτόνων που καταγράφονταν ως μέλη του Αρχιτεκτονικού Τμήματος της Τουρκικής Ενώσεως Καλών Τεχνών και δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό *Μιμάρ* (Mimar) (τεύχος: 2, Φεβρουάριος 1931). Αυτοί έζησαν και έδρασαν πριν πενήντα περίπου χρόνια, από την ημερομηνία έκδοσης του περιοδικού στην Κωνσταντινούπολη. Επίσης η *Τεχνική Επετηρίς της Ελλάδος* του ΤΕΕ, τρία χρόνια αργότερα, (1934) καταγράφει 31 ονόματα μελών του Επιμελητηρίου που έδρασαν εκεί, όλοι εκτός από δύο που ήταν απόφοιτοι του Τμήματος Αρχιτεκτονικής της Σχολής Καλών Τεχνών (Güzel Sanatlar Akademisi) και είχαν εργασθεί πριν την ανταλλαγή των πληθυσμών στον ίδιο γεωγραφικό χώρο. Διάσπαρτα ονόματα αρχιτεκτόνων συναντούμε σε έγγραφα και εκθέσεις, που αναφέρονται σε εκδόσεις των τελευταίων ετών² ή σε ανέκδοτες διδακτορικές διατριβές³. Ενώ οι μονογραφίες για τη ζωή και το έργο των ελληνικής καταγωγής αρχιτεκτόνων είναι ακόμη λιγότερες⁴, για τους ξένους όμως αρχιτέκτονες κυρίως Γάλλους και Ιταλούς, η τουρκική και ξένη βιβλιογραφία αρχίζει να παρουσιάζει υποδειγματικές εργασίες⁵.

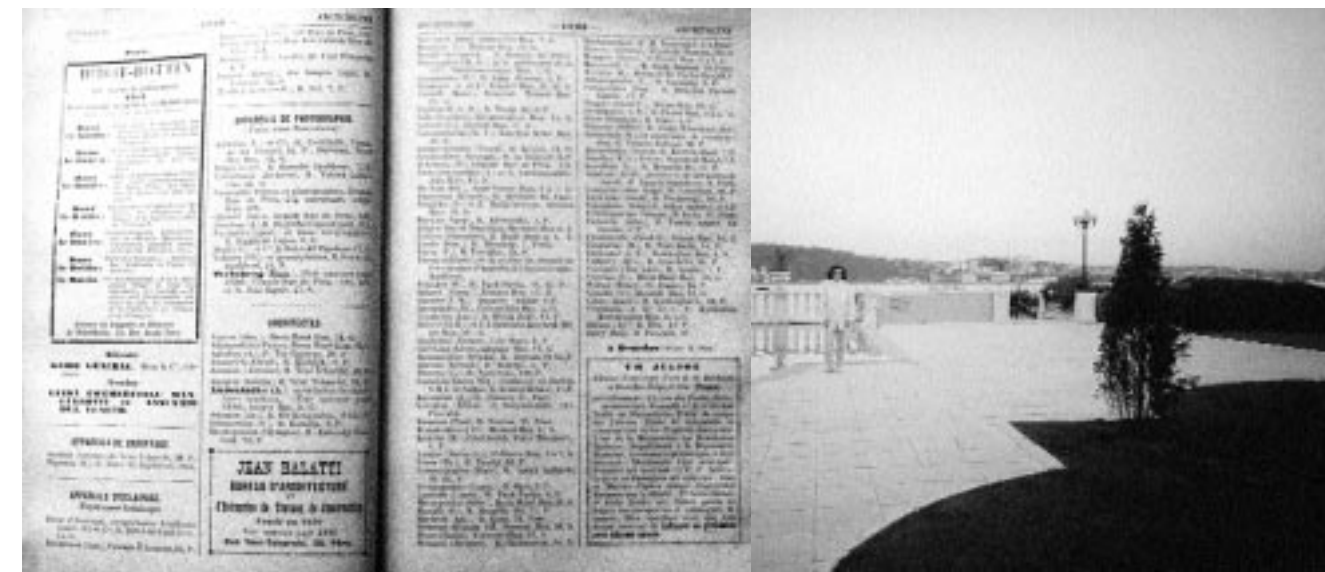
Η εργασία του Hasan Kuyuzaci που δημοσιεύθηκε πρόσφατα σε τέσσερις συνέχειες στο περιοδικό *Istanbul* (τεύχη: 28/Ιανουάριος 1999, 29/Απρίλιος 1999, 30/ Ιούλιος 1999 και 34/Ιούλιος 2000) παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον⁶, διότι αποδελτιώνει κατά συστηματικό τρόπο τα ονόματα που απαντώνται κάτω από την επαγγελματική ομάδα «αρχιτέκτονες» στη γαλλόφωνη εμπορική επιθεώρηση με τίτλο: *Annuaire*

Oriental du Commerce, de l'Industrie, de l'Administration et de la Magistrature. Επειδή δεν υπήρχε καμιά επαγγελματική οργάνωση που να εκπροσωπεί τους αρχιτέκτονες το 19ο αιώνα, δεν υπήρξε η ανάγκη για την επίσημη καταγραφή τους. Δυστυχώς τα αρχεία της Σχολής Καλών Τεχνών κάηκαν και έτσι οι υπάρχοντες κατάλογοι των αποφοίτων του Τμήματος Αρχιτεκτονικής είναι ελλιπείς, διότι δεν υπάρχουν όλα τα επίθετα των αποφοίτων μέχρι το 1940, παρά ελαχίστων εξαιρέσεων, όπως του Σπύρου Αρσλάνογλου (1894), Γεωργίου Ζαχαριάδη (1896), Γεράσιμου Σταύρου (1897), Δημητρίου Τσιλένη (1903, γνωρίζοντας τον αριθμό διπλώματος, τον ταυτίζουμε στον κατάλογο), Φιλίππιδη (1905), Αναστασίου Μπίρδα (1910), Θεοχάρη Φίστο (;) (1910), Συμεών Συμεωνίδη (1934), Αριστείδη Πασαδαί[ου] (1936), Χρήστ[ου] Ιορδανίδη (1936), και Βασίλη Βίγκα (1937), δηλ. 11 αρχιτέκτονες σε σύνολο 66 χριστιανικών ορθόδοξων ονομάτων, δηλ. το 17% περίπου είναι αναγνωρίσιμοι. Από τους 11 αυτούς αρχιτέκτονες συναντούμε μόνο έναν στην ανωτέρω επιθεώρηση. Παρόλα αυτά η έκδοση αυτή που για 75 περίπου χρόνια είχε συνεχή παρουσία, ως σημερινός «χρυσός οδηγός», αποτελεί μια αδιάψευστη πηγή μαρτυρίας για τους τότε ενεργεία επαγγελματίες του κλάδου.

Το πρώτο τεύχος, δοκιμαστικό κατά κάποιο τρόπο, εκδόθηκε το 1868 με τίτλο *L'Indicateur Constantinopolitain, Guide Commercial*. Η πρώτη κανονική έκδοσή του πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι το 1880 με τον τίτλο *Indicateur Ottoman, Annuaire – Almanach du Commerce et de l'Industrie*, μετά από την παρέλευση δύο τριών ετών μετατράπηκε σε *Indicateur Oriental, Annuaire du Commerce, de l'Industrie de l'Administration et de la Magistrature* και στο 9ο τεύχος που εκδίδεται το 1889-90 λαμβάνει την τελική ανωτέρω ονομασία του. Μέχρι το 1930 εκδίδεται ανελλιπώς, πλην των ετών του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της κατοχής από τα συμμαχικά στρατεύματα, 1916-1920, και το έτος 1926.

Κατά τα άλλα παρατηρούνται κάποιες ασυνέχειες στην έκδοση, όπως για τα τρία χρόνια 1884-86 εκδίδονται δύο τεύχη, για τη διετία 1889-90 ένα, για την τριετία 1892-94 δύο και για τη

διετία 1896-97 ένα τεύχος· το διάστημα λοιπόν των πρώτων 18 ετών, μεταξύ 1880-97, τυπώνονται 14 τεύχη. Στα πενήντα χρόνια που μεσολαβούν μεταξύ 1880-1930 εκδίδονται συνολικά 40 τεύχη. Ο Η. Kuyuzaci αποδελτιώσει τα 32 εξ αυτών, ενώ δεν κατάφερε να μελετήσει 8 τεύχη: του 1882, 1884-86 (2 τεύχη), 1906, 1907, 1923, 1924 και 1925, διότι δεν βρίσκονται συγκεντρωμένα σε μια βιβλιοθήκη. Τα διάφορα τεύχη βρέθηκαν σε 11 διαφορετικές βιβλιοθήκες εντός της Τουρκίας και σε 4 εκτός, επίσης υπάρχουν σκόρπια και σε ιδιωτικές συλλογές⁷. Επίσης εκδίδονται ως συνέχεια του *Annuaire Oriental* μεταξύ 1932-37 η Ανατολική Εμπορική Επετηρίς (Sark Ticaret) *Yillığı* και το 1938-45 η Εμπορική Επετηρίς (Ticaret *Yillığı*), δηλώνοντας ως υπότιτλο τον πρωτότυπο τίτλο της επετηρίδας.

Προφανώς δεν μπορούν να εξαχθούν τελικά συμπεράσματα για την ποσοστιαία ανάλυση της εθνικότητας των αρχιτεκτόνων, αλλά ούτε είμαστε σίγουροι για το συνολικό τελικό αριθμό τους. Στο πρώτο κείμενο που καλύπτει την περίοδο 1868-1929 υπολογίζει ως σύνολο 589 αρχιτέκτονες, χωρίς να υπεισέρχεται στο πρόβλημα της διπλοεγγραφής, επιπρόσθετα στο τέταρτο κείμενο παρουσιάζει άλλα 125 ονόματα ανεβάζοντας το γενικό σύνολο σε 714 καταγραφές, αφού ανατρέχει πλέον και στους τόμους μέχρι και το 1945. Ο Kuyuzaci που πιθανόν να δημιούργησε μια βάση δεδομένων για την επεξεργασία όλου αυτού του υλικού δεν καταγράφει, στο πλαίσιο αυτού του άρθρου, την αλλαγή της διεύθυνσης που σημειώνεται δίπλα στο όνομα κάθε αρχιτέκτονα. Από το στοιχείο αυτό μπορούν να εξαχθούν μελλοντικά συμπεράσματα για την κινητικότητα και τη συγκέντρωση που παρουσιάζουν τα μέλη ενός κλάδου ως προς τον τόπο εργασίας τους.

Τα περιεχόμενα του *Annuaire Oriental*, καθώς τα έτη προχωρούν, σταθεροποιούνται και αποτελείται από διακριτά τμήματα όπως *Διοίκηση, Ονοματεπώνυμα, Επαγγέλματα, Διευθύνσεις* (καταγράφονται με αλφαβητική σειρά τα ονόματα

οδών, δίπλα το όνομα κτιρίου –χάνι– και ο αριθμός του). Αυτές οι τρεις τελευταίες ενότητες καλύπτουν αποκλειστικά το χώρο της πρωτεύουσας. Υπάρχουν επίσης τμήματα *Επαγγέλματα των αστικών κέντρων εκτός της Κωνσταντινούπολης, Γειτονικές Χώρες και Αγγελίες*.

Στο τμήμα *επαγγέλματα*, (professions des commercants et industriels de la ville de Constantinople) σε κάθε τομέα απασχόλησης καταγράφονται τα ονόματα των επαγγελματιών και η διεύθυνσή τους. Στο τμήμα *ονοματεπώνυμα* παρουσιάζονται με αλφαβητική σειρά τα ονόματα όλων των ατόμων με το είδος του επαγγέλματός τους και τη διεύθυνσή τους. Το τμήμα *διευθύνσεις* αποτελείται από δύο μέρη: (α) adresse des

hans, χάνια ή κτίρια στο Γαλατά και στην Πόλη (την εντός των τειχών) και (β) adresse des rues de «Pera, Pancalti et Ferikreuy», «Galata» και «Stambul et du Grand Bazar». Εκεί αποτυπώνονται με αλφαβητική σειρά (α) οι ονομασίες των χανίων-κτιρίων (με τις διευθύνσεις τους), σύμφωνα με την αρίθμηση του κάθε χώρου εργασίας (εργαστήριο ή γραφείο), το όνομα και το επάγγελμα του διαμένοντος και (β) οι ονομασίες των οδών, σύμφωνα με την αρίθμηση του κάθε ακινήτου (και αν είναι πολυκατοικία αναγράφεται δίπλα στον κάθε αριθμό η ονομασία της π.χ. Appartements Aperghi) το όνομα και το επάγγελμα των κατοίκων.

Ο αρθρογράφος έλαβε ως βάση στον κατάλογο των *επαγγελματιών* το λήμμα των *αρχιτεκτόνων* και τον συνέκρινε με τους *καταλόγους των ονοματεπωνύμων* και τον *διευθύνσεων*. Αυτή η σύγκριση ενώ θεωρητικά θα ήταν περιττή, διαπιστώθηκε ότι ήταν αναγκαία διότι παρατηρήθηκαν διαφορές, οι τρεις διαφορετικές καταγραφές αλληλοσυμπληρώνονταν. Παραδείγματος χάρι το όνομα «Παππάς (Κ)» στο τμήμα *επαγγελματιών*, παρουσιάζεται ως «Παππάς (Κωνστ.)» στο τμήμα *ονοματεπωνύμων* και ως «Παπάς (Κωνσταντίνος)» στο τμή-

μα *διευθύνσεων*. Σε κάποια έτη ο κατάλογος *επαγγέλματα* δεν έχει την πληρότητα των άλλων τμημάτων, είναι η λογική που διέπει τον «χρυσό οδηγό». Τα πρόσωπα που αναγράφονται εδώ, πιθανόν να *πληρώνουν* για την καταχώρισή τους. Αυτό αποδεικνύεται με την μορφή της παρουσίας ορισμένων ονομάτων, τα οποία τυπώνονται είτε με στοιχεία bold, είτε μέσα σε πλαίσιο, όπου και αναγράφονται πολλές φορές πρόσθετες πληροφορίες για τα πεδία απασχόλησης του διαφημιζόμενου. Από τα κείμενα των προλόγων προκύπτει ότι η εταιρεία που ανέλαβε την έκδοση των ελετηρίδων ανέθετε σε απογραφείς την επιτόπια πιστοποίηση των αναγραφόμενων στοιχείων στο τμήμα *διευθύνσεων*. Δεν ήταν λοιπόν απαραίτητο κάποιος για να καταγραφεί σε αυτό το τμήμα να εκ-

δηλώσει εκ των προτέρων ενδιαφέρον είτε να πληρώσει την καταχώρισή του. Τέλος, ο κατάλογος του τμήματος των *ονοματεπωνύμων* θα πρέπει να προκύπτει από την αναστροφή αντιγραφή των καταλόγων του τμήματος *διευθύνσεων*.

Η σύγκριση των διαφόρων τμημάτων κάθε τόμου για κάποια έτη δεν ήταν δυνατή λόγω ελλείψεων της πληρότητας των τόμων ή και επειδή σε κάποιες χρονιές ορισμένα τμήματα δεν έχουν συμπεριληφθεί στην έκδοση π.χ. στα έτη 1880 και 1888 λείπει το τμήμα *διευθύνσεων*, στα έτη 1927, 1928 και 1929 λείπει το τμήμα *ονοματεπωνύμων*. Επίσης ο μελετητής αναφέρει κάποιες δυσκολίες που αντιμετώπισε κατά τη σάρωση στοιχείων που ήταν γραμμένα στη γαλλική γλώσσα και την ορθή απόδοσή τους στη νέα τουρκική. Το πρόβλημα γίνεται επιτακτικότερο όταν μεταγράφονται ονόματα αρμενικά, ελληνικά και εβραϊκά, όταν πολλές φορές το ίδιο όνομα απαντάται με διαφορετική ορθογραφία στο τμήμα *επαγγέλματων* από το τμήμα *ονοματεπωνύμων*, στον ίδιο τόμο. Όπως π.χ. το επίθετο Ιωαννίδης απαντάται με 4 διαφορετικές γραφές Joannidis, Ioannides, Ioannidi, Ioannidis. Για την αποφυγή παρεξηγήσεων στον παρόντα κατάλογο της μεταγρα-

φής στην ελληνική παραθέτουμε σε ξεχωριστή στήλη την καταγραφή των ονομάτων στην τουρκική, όπως τη συναντούμε στο περιοδικό *İstanbul* αν το όνομα έχει δύο ξεχωριστές καταγραφές θα αναγράφονται και οι δύο, π.χ. το «Φωτιάδης Περικλής» αντιστοιχεί στο «Fotiades, P.», αλλά εντός αγκυλών αναγράφεται και η άλλη εκδοχή «Photiadis, Pericles». Ένα άλλο πρόβλημα είναι η «γαλλοποίηση» των ονομάτων, δηλ. ενώ γνωρίζουμε ότι τα ελληνικά ο Κούλουθρος είναι Γεώργιος, στην επιθεώρηση απαντάται ως Couloouthros George και ο Κυργιαζι ίσως επειδή δεν θέλει την περιπλοκή της απόδοσης του ελληνικού ονόματος το αποδίδει με την γαλλόφωνη εκδοχή του, εμείς προχωρήσαμε στην επαναδιατύπωσή του.

Θέμα ταύτισης αντιμετωπίζουν καταγραφές τύπου Marco Calfa, Nicolaki Calfa ή Yorghii Kalfa, που πιθανόν να μας απαλλάσσουν από την αναζήτηση κάποιου διπλωματούχου αρχιτέκτονα, αυξάνουν όμως την αβεβαιότητα της διπλοπροσωπίας, ενώ τα ονόματα με τον τίτλο «εφένδης» όπως π.χ. Othon Efendi, Thedori Efendi, Vassil Efendi, μας οδηγούν στην τρίτη συνέχεια του άρθρου όπου καταγράφονται οι αρχιτέκτονες που υπηρετούν σε διάφορες κρατικές υπηρεσίες. Από σωζόμενα βιογραφικά στοιχεία ευκολότερα θα αναζητήσουμε την ταυτότητά τους, ασάφειες όμως θα υπάρχουν πάντα, π.χ. το όνομα «Pavli Efendi» δεν αναβρίσκεται στην ενότητα αυτή.

Προφανώς για λόγους συντομίας δεν αναγράφουμε τα ονόματα των άλλων εθνοτήτων, υπάρχουν κάποια ονόματα που, ενώ μοιάζουν ελληνικά εφόσον από άλλες πηγές γνωρίζουμε την καταγωγή τους, δεν τα συμπεριλαμβάνουμε στον παρόντα κατάλογο, όπως Caracach, Isac και Agam (τα αδέρφια Ισαάκ και Αράμ Καρακάς ήταν αρμενικής καταγωγής), ενώ συμπεριλαμβάνουμε καταγραφές με ελληνικό επίθετο αλλά γαλλικό όνομα, ή το αντίθετο, πιθανόν να πρόκειται για

Έλληνες καθολικούς στο θρήσκευμα. Δίπλα σε κάθε όνομα αναγράφεται η ημερομηνία της πρώτης και της τελευταίας καταγραφής στους τόμους της ελετηρίδας, η αποτύπωση αυτή δεν απεικονίζει τα έτη της πραγματικής απασχόλησης του «αρχιτέκτονα», είναι μια πιθανή ένδειξη της πιο δραστηρικής περιόδου του. Επίσης και εδώ παρατηρούνται κάποιες αβλεψίες των απογραφών π.χ. ο Φωτιάδης Περικλής όταν καταγράφεται ως Fotiades P. είναι παρών μεταξύ των ετών 1898-1907, ενώ ως Photiadis Pericles μεταξύ των ετών 1896-1929. Γνωρίζουμε όμως ότι άρχισε τη σταδιοδρομία του το 1892 και το 1924 μετακινήθηκε οριστικά στην Αθήνα⁸. Προφανώς η δεύτερη εκδοχή είναι πλησιέστερη στην πραγματικότητα και ίσως από κεκτημένη ταχύτητα αναγράφεται το

όνομά του μετά το 1924, δεν γνωρίζουμε όμως σε ποιο από τα διάφορα τμήματα των τόμων του *Annuaire Oriental*. Διευκρινίζουμε επίσης ότι το έτος που καταχωρείται κάθε φορά ένα όνομα αφορά την «απογραφή» που διενεργείται ένα έτος πριν την έκδοση.

Τέλος, το βασικό ερώτημα που τίθεται για μια ακόμη φορά είναι αν κάτω από την επικεφαλίδα *αρχιτέκτονες, architectes* στο πρωτότυπο, όλα τα ονόματα κατείχαν το αντίστοιχο δίπλωμα. Το ελάγελμα αυτό δεν ήταν κατοχυρωμένο και αυστηρά προσδιορισμένο εκείνη την εποχή, ήταν ένας τίτλος καθημερινής απασχόλησης περισσότερο με την οικοδομή, γενικότερα τα κτίρια που χρησιμοποιούν ως χώροι κατοικίας και εργασίας και λιγότερο με τα δημόσια έργα και τα εξειδικευμένα κτίρια. Πολύ περισσότερο δεν προσδιόριζε την προαπαιτούμενη ακαδημαϊκή εκπαίδευση ή την ύπαρξη εμπειρικής εκπαίδευσης μέσα από μια σχέση μάστορα «κάλυφα» και μαθητευόμενου «τσιράκι». Οι καλφάδες ήταν τα τελευταία δείγματα μιας κλειστής μεσαιωνικής οργάνωσης εργασίας, των συντεχνιών ή ρουφετιών ή εσναφιών, που πολλές φορές έφεραν και τον τίτλο των ουσταδών (ustalar)⁹. Σε

κάποια ονόματα επίσης παρατηρούνται δίπλα στον τίτλο *αρχιτέκτονα* και «πολιτικός μηχανικός», σπανιότερα και «υδραυλικός», είτε «μηχανικός-αρχιτέκτων», χωρίς να προσδιορίζεται αν έχει σπουδάσει σε πολυτεχνική σχολή ή σε κάποια σχολή καλών τεχνών.

Συμπερασματικά και αν ακόμη παρουσιάζονται αρκετές ελλείψεις ή ασάφειες, νομίζουμε ότι οφείλουμε ένα ευχαριστώ στον κ. Hasan Kuryazici που με την επίμονη και επίπονη εργασία του μας γνώρισε πολλά ονόματα ξεχασμένων «ρωμιών» αρχιτεκτόνων, όπως τους αποκαλεί, σύμφωνα με τη συνήθη προσφώνηση της ελληνικής μειονότητας της Πόλης. Το θέμα της εθνικής ταυτότητας αυτών και των «άλλων» εί-

να προς συζήτηση και αναζήτηση από άλλες πηγές και ίσως από το σωζόμενο έργο τους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σ. Τσιλένης: «Αναδρομή στην αρχιτεκτονική εκπαίδευση στην Τουρκία», *Σύγχρονα Θέματα*, τχ. 63, Απρίλιος - Ιούνιος 1997.
 2. (α) Ακύλας Μήλλας, *Σφραγίδες Κωνσταντινουπόλεως. Ενορίες Αγιοτάτης Αρχιεπισκοπής*, εκδ. Συλλόγου Ιστορικής & Λαογραφικής Έρευνας «Η Μνημοσύνη», Αθήνα, 1996.
(β) Χάρης Εζετζόγλου: *Εθνική Ταυτότητα στην Κωνσταντινούπολη του 19ου αιώνα. Ο Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως 1861-1912*, εκδ. Νεφέλη, Αθήνα, 1996.
 3. Γιώργος Γιαννακόπουλος: *Ο Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος (ΕΦΣ) Κωνσταντινουπόλεως (1861-1922): Η Ελληνική Παιδεία και Επιστήμη ως εθνική πολιτική στην Οθωμανική αυτοκρατορία*, ΕΚΠΑ, Σχολή Νομικών και Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών (αδημ. διδ. διατριβή) Αθήνα, 1998.
- Στο τεύχος II υπάρχει η αποδελτίωση των τακτικών μελών του ΕΦΣ όπου συναντούμε τα παρακάτω ονόματα αρχιτεκτόνων κατά αλφαβητική σειρά. Δίπλα σε κάθε ένα από αυτά τοποθετείται η ημερομηνία του τόμου όπου εμφανίζονται στον κατάλογο των μελών του περιοδικού:

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΤΑΚΤΙΚΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

1. ΑΣΝΑΒΟΥΡ ΙΩΣΗΦ	1888 – 1893
2. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1906 – 1907
3. ΓΕΝΙΔΟΥΝΙΑΣ ΑΛ.	1903 – 1907
4. ΓΙΑΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1906
5. ΔΗΜΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1871-1875 & 1887-1893
6. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1903
7. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ	1884
8. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Β.	1884 – 1905
9. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ ΛΕΩΝ	1899
10. ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗΣ ΔΗΜ.	1896
11. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ	1888
12. ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΗΝΩΝ	1865 – 1893
13. ΚΟΥΛΟΥΘΡΟΣ Γ.	1903 – 1907
14. ΚΟΥΠΑΣ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ	1887 – 1889
15. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1903 – 1907
16. ΛΑΓΓΑΣ Μ.	1903
17. ΛΙΝΑΡΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1897 – 1905
18. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ ΦΡΑΓΚ.	1890 – 1902
19. ΜΕΪΜΑΡΙΔΗΣ ΠΙΕΤΡΟΣ	1888 – 1905
20. ΠΑΠΠΑΣ Κ.	1903 – 1907
21. ΠΑΡΗΓΟΡΗΣ Κ.Α.	1872 – 1883
22. ΠΑΥΛΙΔΗΣ Κ.	1903 – 1907
23. ΣΠΑΝΟΥΔΗΣ Κ.	1898 – 1902 & 1906
24. ΣΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ	1879 – 1883
25. ΤΕΔΕΣΧΙ Γ.	1903 – 1907
26. ΤΕΔΕΣΧΙ ΑΝΤ.	1903 – 1907
27. ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	1894 – 1903
28. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ Γ.	1898 – 1905

[Θεωρώ χρέος μου εδώ να ευχαριστήσω τον κ. Γιώργο Γιαννακόπουλο που είχε την ευγενή καλωσύνη να μου δώσει ένα αντίγραφο της διατριβής του].

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει μια σύμπτωση εγγραφών 7 μελών το 1903, όταν ανατρέξαμε στον τόμο ΚΘ' «Πεπραγμένα των ετών 1902-1905» (εκδ. του 1907) προέκυψαν τα παρακάτω ενδιαφέροντα στοιχεία:

- α) Στη συνεδρία ΑΥΚΔ της 24-2-1903 διαβάζεται η επιστολή του Εδουάρδου Ζέλλερ, ο οποίος ευχαριστεί τον Σύλλογο που προτίθεται να τον τιμήσει. Πρόκειται μάλλον για τον αρχιτέκτονα Τσίλλερ που τότε ήταν 90 ετών και δηλώνει ότι έπασχε από ασθένεια των οφθαλμών που τον εμποδίζει να πράξει οτιδήποτε.
- β) Στη συνεδρία ΑΥΚΣΤ της 10-3-1903 αναγγελλόταν από το προεδρείο «το πρώτο ως τακτικά μέλη (αρχιτέκτονες) κ.κ. Αλ. Βαλαώρης. (Αι. Vallaury), Αντ. Περτινιάνης, Μοντζέρης (G.Mongeri), Αχ. Καμπανάκης, Αντ. Τεδέσκι (Ant. Tedeschi) & Παπάς, Pierre Bello, Edoardo De Nari, Π. Φωτιάδης, Χαρ. Βλαδίκας, Μάρκος Λάγκας, Hikmet Mehmet Bey». Εκτός του τελευταίου που δεν γνωρίζουμε αν είναι αρχιτέκτονας, οι υπόλοιποι που είναι υπογραμ-

- μισμένο το όνομά τους δεν βρίσκονται στον ανωτέρω κατάλογο.
- γ) Στη συνεδρία ΑΥΚΗ της 18-3-1903 αναγγέλλονται οι παραπάνω αρχιτέκτονες ότι «το δεύτερο γίνονται πάντες δεκτοί παμψηφεί».
- δ) Στη συνεδρία ΑΥΚΘ της 24-3-1903 ο προεδρεύων Μ. Αυθεντόπουλος προτείνει να συσταθεί επιτροπή η οποία θα μελετήσει τα σχετικά περί Επιτροπών άρθρα του Κανονισμού και θα υποβάλει έκθεση για το ζήτημα εάν μπορούν κατά τον Κανονισμό να αποτελέσουν αυτόνομη επιτροπή τα νέα ψηφισθέντα μέλη των αρχιτεκτόνων της «πόλεως μας». Γίνεται δεκτή η πρόταση και εκλέγονται ως μέλη της επιτροπής οι κ.κ. Ξ. Σιδερίδης, Π. Καμπανάκης, Χ. Πανταζίδης, Mongeri και Οδ. Ανδρεάδης.
- ε) Στη συνεδρία ΑΥΛΗ της 19-5-1903 ο πρόεδρος Μ. Ψαλλίδα αναγγέλλει ότι «συνωδά τω κανονισμό» οι αρχιτέκτονες μέλη του Συλλόγου απετέλεσαν ιδίαν επιτροπήν, την Αρχιτεκτονικήν, εις ην θα γίνονται δεκτοί αρχιτέκτονες διπλωματούχοι και μη, διακρινόμενοι εν τη αρχιτεκτονική και προτεινόμενοι υπό της Επιτροπής. Αγγέλλονται το πρώτο ως τακτικά μέλη του Συλλόγου οι αρχιτέκτονες Ι. Αζνανούρ, Ι. Emine, Leon Gurekian, G. Nafilian, Ι. Nahoum, Υ. Pekmezian, Th. Kouyand, G. Sempriani, G. Tedeschi, Α. Tahtadjian, L. Valeri, H. Uccino, H. Libey, Vidat bey, Δ. Ιωαννίδης, Α. Τσιγκρίας, Γ. Κούλουθρος, Κ. Κυριακίδης, Γ. Λινάρδος, Β. Μαυρόπουλος, Β. Μαυρογορδάτος, Μ. Βλασιάδης, Φ. Ζαχαριάδης, Στ. Χρηστίδης, Γ. Κοσματόπουλος, Γ. Θεοχαριδής, Κ. Λιβανόπουλος, Α. Γενί – Δουνιάς και οι κ.κ. Μακρής και Τιβέριος, ιατροί και Μιρμίρογλου, δικηγόρος αγγέλλονται και ψηφίζονται το β' ως τακτικά μέλη». Εκτός των Ιωαννίδη και Μαυρογορδάτου, πιθανόν να υπάρχει ορθογραφικό λάθος στο αρχικό γράμμα του μικρού τους ονόματος, όλοι, των οποίων είναι υπογραμμισμένο το όνομα, επίσης απουσιάζουν από τον ανωτέρω κατάλογο.
- στ) Στη συνεδρία ΑΥΜ της 9-6-1903 αναφέρεται ότι στα πρακτικά της προηγούμενης συνεδρίας είχε παραληφθεί να γραφεί «ο σκοπός της Αρχιτεκτονικής Επιτροπής όστις είναι: Α') Η ενασχόλησις περί ζητημάτων αρχιτεκτονικής, μηχανικής και εν γένει τέχνης, άτινα παρουσιάζονται εις τας ειδικάς του Συλλόγου συνεδρίας, ως και επί διαφόρων σχετικών ανακοινώσεων γινομένων υπό των ιδίων αυτής μελών. Β') Η ενθάρρυνσις δι' όλων των δυνατών μελών των σπουδών, ερευνών και εργασιών των σχετιζομένων με την αρχιτεκτονικήν, την μηχανικήν και εν γένει με την τέχνην και Γ') η ανακοίνωσις εις τον Σύλλογον των προόδων των γινομένων εις τους άνω κλάδους».
- ζ) Τη συνεδρία ΑΥΜΑ της 12-6-1903 την απασχολεί μια αγοραπωλησία τμήματος του κήπου του Συλλόγου στον Γιάγκο Βέη Ιωαννίδη, αρχιτέκτονα, για τη διάνοιξη στην παρακείμενη οικία του «παράθυρα βλέποντα προς εξέχον μικρόν τεμάχιον του κήπου».
- η) Στη συνεδρία ΑΥΜΖ της 5-1-1904 ο πρόεδρος Μ. Ψαλλίδα αναγγέλλει ότι «ο αρχιτέκτων κ. Αχιλλεύς Καμπανάκης επιλοπόνησε σχέδιον αιθούσης δια την βιβλιοθήκην εν τω ημετέρω Συλλόγω, παραπέμπεται δε εις την Αρχιτεκτονικήν Επιτροπήν δια τα περαιτέρω, πάσης επ' αυτού συζητήσεως θεωρηθείσης ακαίρου».
- θ) Στη συνεδρία ΑΥΝ της 16-2-1904 «αγγέλλονται το πρώτον ως τακτικά του Συλλόγου μέλη οι κ.κ. Raimondo d' Aronco, αρχιτέκτων της Α.Α.Μ., Antoine Ratifuski και Friederich de Ritter, αρχιτέκτονες, προτεινόμενοι υπό της Αρχιτεκτονικής Επιτροπής».
- ι) Στη συνεδρία ΑΥΝΑ της 1-3-1904 ψηφίζονται «το δεύτερο» ως τακτικά μέλη οι ανωτέρω οι οποίοι δεν απαντώνται στον κατάλογο του Γ. Γιαννακόπουλου.
- ια) Στη συνεδρία ΑΥΝΕ της 19-4-1904 «προτείνονται “το πρώτο” ως τακτικά του Συλλόγου μέλη οι κ.κ. St. Fassanoti και Α. Destuniano προτεινόμενοι υπό της Αρχιτεκτονικής Επιτροπής».

ιβ) Στη συνεδρία ΑΥΝΖ της 4-5-1904 μαθαίνουμε ότι υποβάλλονται εκθέσεις από τις διαρκείς επιτροπές του Συλλόγου όπου εκτίθενται τα πεπραγμένα του λήξαντος έτους. «Επί της εκθέσεως της Αρχιτεκτονικής Επιτροπής ο κ. Ξ. Σιδεριδής (έμπορος και ιστορικός) παρατηρεί ότι εν τη καθόλον συντάξει αυτής φαίνεται η ιδέα ότι αυτή εξέρχεται των ορίων του Κανονισμού του Συλλόγου, αποφασιζέται όπως μεταρρυθμισθή η έκθεσις κατά το γράμμα του Κανονισμού». Επίσης ψηφίζονται ως τακτικά μέλη οι ανωτέρω.

ιγ) Στη συνέχεια δημοσιεύεται η έκθεση της Αρχιτεκτονικής Επιτροπής, που διαβάστηκε στη συνεδρία ΑΥΝΖ της 4-5-1904. Εκεί, μαθαίνουμε ότι αυτή είναι η μικρότερη και νεώτερη Επιτροπή του Συλλόγου και μετά από πρόταση του Πατρόκλου Καμπανάκη, αρχιτέκτονα, 23 αρχιτέκτονες αποφάσισαν σε συνεννόηση με το προεδρείο να γραφούν τακτικά μέλη του Συλλόγου για να αποτελέσουν μια Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 71 του Κανονισμού.

Η επιτροπή μετά τη σύστασή της, κατάρτησε γραφείο όπου εξέλεξε πρόεδρο τον κ. Α. Vallauri και γραμματέα τον Αχιλλέα Καμπανάκη, ακολούθως «συνήλθε από την 16η Μαΐου 1903 σε 12 συνεδρίες και ασχολήθηκε κυρίως με τη σύνταξη διαφόρων διατάξεων για την τακτική και απρόσκοπτη αυτής λειτουργίας. Εμερίμνησε για την ίδρυσιν ειδικού τμήματος της Βιβλιοθήκης για αρχιτεκτονικά και μηχανικά θέματα». Στη συνέχεια αναφέρεται στα σχέδια της Βιβλιοθήκης που εκπονήθηκαν από τον Αχ. Καμπανάκη και εύχεται την ταχεία αποπεράτωση του έργου και ότι «εμερίμνησε για δημόσιες διαλέξεις και αρχιτεκτονικές εκθέσεις». Τέλος, ο γραμματέας αναφέρει ότι την ημέρα της συνεδρίας η Επιτροπή αριθμούσε 54 μέλη.

Στη «Λογοδοσία των κατά το ΜΓ' συλλογικό έτος 1903-1904» (13-6-1904), λαμβάνει μέρος και η ανωτέρω έκθεση χωρίς να τροποποιηθεί, γνωρίζουμε επίσης ότι ο Πάτροκλος Καμπανάκης οργάνωνει «καλλιτεχνική έκθεση» με πολλά έργα καλλιτεχνών και δίνει διάλεξη με θέμα: «περί σταυρικού τύπου απαντώντος εις αρχαία μνημεία εν Κνωσώ, Μεξικό και αλλαχού». Από τη Λογοδοσία του επόμενου έτους 1904-1905 (29-5-1905) μαθαίνουμε ότι ανάμεσα στις διενεργηθείσες δημόσιες διαλέξεις συμπεριλαμβάνονταν δύο αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, του Αχιλλέα Καμπανάκη «περί καλλιτεχνίας» και του Γ. Θεοχαρίδη «περί της οικοδομής των αρχαίων Ελλήνων».

ιδ) Στη συνεδρία ΑΥΞΔ της 19-7-1904 αντικαθίστανται τα παραιτηθέντα μέλη της Ελεγκτικής Επιτροπής κ.κ. Ι. Σειτανίδης και Π. Φωτιάδης (αρχιτ.) και εκλέγονται με απόλυτη πλειοψηφία οι Γ. Θεοχαρίδης (αρχιτ.) και Θρασύβουλος Καμαράδος. Στη συνέχεια ο λόγος δίνεται στον Ευγ. Αντωνιάδη αστρονόμο και αρχιτέκτονα από το Παρίσι ο οποίος ετοιμάζει «ογκώδες σύγγραμμα» «περί του ναού της του Θεού Σοφίας» και δίνεται η περιληψη της διάλεξης.

ιε) Τέλος, στη συνεδρία ΑΥΟ της 22-11-1904 μαθαίνουμε ότι εκλέγεται τακτικό μέλος ο Κεμαλεδδίν Βέης αρχιτέκτων (Ο Mimar Kemalettin, όπως είναι γνωστός στη βιβλιογραφία, θεωρείται ο πατέρας της νεώτερης τουρκικής αρχιτεκτονικής).

Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες αποδεικνύουν τη ζωντάνια ενός επαγγελματικού χώρου που προσπαθεί να καθιερωθεί και ως «επιστήμη» πέρα από «τέχνη» και την αποδοχή του ΕΦΣ από τις υπόλοιπες εθνότητες της Κωνσταντινούπολης στις αρχές πλέον του 20ού αιώνα. Ο αριθμός των 54 μελών της Επιτροπής είναι ένδειξη του πολλαπλάσιου αριθμού των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνταν στον αστικό χώρο της Πόλης. Ο λόγος κατά τη γνώμη μας, που δεν απαντώνται ως μέλη στον κατάλογο του Γ. Γιαννακόπουλου πολλοί αρχιτέκτονες που γίνονται δεκτοί στον

ΕΦΣ, οφείλεται στο ότι ποτέ δεν δραστηριοποιήθηκαν ουσιαστικά και το ενδιαφέρον τους εξαντλείτο στην αίγλη που τους προσέφερε η συμμετοχή σε αυτό το επιστημονικά άρτιο αλλά και κοινωνικά καταξιωμένο σύνολο. Δεν ήταν δυνατόν να ανατρέξουμε στην παρούσα φάση στους υπόλοιπους 4 τόμους που εξέδωσε ο ΕΦΣ πριν σταματήσει τη δραστηριότητά του, αλλά και στους παλαιότερους για να εκφράσουμε γενικότερα συμπεράσματα, προκύπτει πάντως η αδιαμφισβήτητη και πολυπράγμων προσωπικότητα του Πατρόκλου Καμπανάκη, ο οποίος μαζί με τον γιο του Αχιλλέα καθόρισαν μια πρώτη μορφή νεωτερικού τύπου επαγγελματικής συγκρότησης.

4. Νικόλαος Χολέβας : «Ο αρχιτέκτων Κωνσταντίνος Π. Κυριακίδης (1884-1942)» *Κατοικία*, τχ. 41, Μάιος 1990, Σ. Τσιλένης: «Η Μεγάλη του Γένους Σχολή στην Κωνσταντινούπολη και αρχιτέκτονάς της Κωνσταντίνος Δημάδης» *The World of Buildings*, τχ. 16 /Ιούλιος 1998 και του ίδιου: «Έργα και οι ημέρες ενός κωνσταντινοπολίτη κάλφα του Περικλή Δημητρίου Φωτιάδη» στα πρακτικά επιστημονικής ημερίδας *Η καθημερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα*, εκδ. Συνδέσμου των εν Αθήναις Μεγαλοσχιολιτών, Αθήνα, 1999.

5. Εδώ δεν υπάρχει χώρος για την παρουσίαση μιας εξαντλητικής βιβλιογραφίας, αλλά νομίζω ότι πρέπει να αναφερθούν οι αδημοσίευτες εργασίες (διδακτορικές διατριβές) του Cengiz Can: «Τα κτίρια των δυτικών και λεβαντινών αρχιτεκτόνων στην Κωνσταντινούπολη του 19ου αιώνα και τα προβλήματα προστασίας τους», (*İstanbul'da 19 yy. batılı ve levanten mimarları yapıları ve koruma sorunları*), Yıldız Teknik Üniversitesi, Ιστανμπούλ, 1993 και του Mustafa Servet Akrolat: «Ο γαλλικής καταγωγής λεβαντινός αρχιτέκτονας Αλέξανδρος Βαλλωρύ», (*Fransiz kökenli levanten mimar Alexandre Vallauri*), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Άγκυρα, 1991.

6. Για τις πρώτες δύο συνέχειες της εργασίας του Hasan Kuruyazici: «Οι λησμονημένοι αρχιτέκτονες της Ιστανμπούλ», (*İstanbul'un unutulmuş mimarları*), περιοδικό *İstanbul*, τχ. 28/1999 & τχ. 29/1999, είχαμε αναφερθεί στη σημείωση 7 της εργασίας για τον Π. Φωτιάδη (ό.π. 4), επισημαίνοντας κάποια προβλήματα καταγραφής της ορθογραφίας των ονομάτων ή και παραλείψεων. Ο συγγραφέας στην τέταρτη συνέχεια, τχ. 34/2000 κάλυψε κάποιες απ' αυτές.

7. Είχα την ευκαιρία να εξετάσω παλαιότερα και να καταγράψω το τεύχος του 1907 από τη βιβλιοθήκη του κ. Νίκου Ζαχαριάδη, πολιτικού μηχανικού και τον οποίο ευχαριστώ θερμά για την εξυπηρέτηση. Εντόπισα 38 Έλληνες αρχιτέκτονες που στον τελικό κατάλογο του Η. Kuruyazici τους σημειώνω με έναν αστερίσκο στη στήλη «Επετηρίς 1907» και τον συμπληρώνω τοποθετώντας το νέο όνομα εντός αγκυλών.

8. Στη μονογραφία που επιμελήθηκε ο Γ. Χ. Αγγελίδης: *Περικλής Φωτιάδης μια λησμονημένη φυσιογνωμία*, Αθήνα, 1953 βλέπε κατάλογο σχεδίων «εις την Κωνσταντινούπολη και τας επαρχίας της Τουρκίας» από το 1892 μέχρι το 1924.

9. (α) Κ. Παπαθανάση-Μουσιοπούλου: *Συντεχνίες & Επαγγέλματα στη Θράκη 1685-1920*, εκδ. Πιτσιλός, Αθήνα, 1985.

(β) Α. Πετρονάκης: «Χατζηουσταλάρ (Hacıustalar) Ο πρωτομάστορας Χατζή - Αντώνης και οι δύο μάστοροι αδελφοί του», *Μικρασιατικά Χρονικά*, τχ. 20, Αθήνα, 1998.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ 1869-1945

(Με τη σειρά που τυπώθηκαν στο περιοδικό *Istanbul*, τχ. 28 /1999 & τχ. 34/2000)

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
1	Acatos, Alex.	*	1907	Άκατος, Αλεξ.
2	Adamandides, Victor Pierre	*	1883-1945	Αδαμαντιδής, Βίκτωρ Πέτρος
3	Aghaliades, Thomas [Ag(a)hadi, Thomas		1909-1932 1927	Αγαλιάδης, Θωμάς Αγάδη[ς], Θωμάς]
4	Almaliotis, Const.		1896-1914	Αλμαλιώτης, Κωνστ.
5	Alvanopoulos, Alex.		1922	Αλβανόπουλος, Αλεξ.
6	Alvanopoulos, Stavros		1912-1915	Αλβανόπουλος, Σταύρος
7	Anagnostalis, Georges		1927	Αναγνωστάλης, Γεώργιος
8	Anagnostidis, Thomas		1921-1927	Αναγνωσιδής, Θωμάς
9	Anastasiadis, Panayotti		1922	Αναστασιάδης, Παναγιώτης
10	Andon Calfa		1891-1898	Αντών[ης] Κάλφα[ς]
11	Angelides, Xenophon		1909-1932	Αγγελίδης, Ξενοφών
12	Antoniades, A.	*	1906-1912	Αντωνιάδης, Α.
13	Aperghis, G.		1921-1927	Απέργης, Γ.
14	Apostolidis, G.		1912-1927	Αποστολίδης Γεώργιος
15	Apostolou, Jacques		1900-1902	Αποστόλου, Ιακώβος
16	Artemis(i)a, Cosma [Cosma, Artemissia		1901-1902 1903	Αρτεμής[ια], Κοσμάς Κοσμά, Αρεμισσία]
17	Athanassiou, N.	*	1905-1912	Αθανασίου, Ν.
18	Avgoustidis, Apost.		1911-1915	Αυγουστιδής, Αποστ.
19	Bac(k)alopoulos, Olympios [Vakalopoulos, Olympios	*	1906-1908 1900-1922	Βακαλόπουλος, Ολύμπιος Βακαλόπουλος, Ολύμπιος]
20	Bassiliadis, Theoharis G.		1909-1912	Βασιλειάδης, Θεοχάρης Γ.
21	Baxevanoglou, Vassil		1911-1922	Βαξεβάνογλου, Βασίλειος
22	Boydjioglou, M. ή Boyazoglou Michel A.	*	1906-1922	Βογιατζόγλου Μιχάλης
23	Brousalis, S.		1892-1894	Μπρούσαλης, Σ.
24	Cacoulidis, Alex. N.		1913-1922	Κακουλίδης, Αλεξ. Ν.
25	Calafatis, Georges		1915	Καλαφάτης, Γεώργιος
26	Callepides, Jean, S.		1912	Καλλεπίδης, Ιωάννης, Σ.
27	Calvocoressi, D. G. J.		1895-1902	Καλβοκορέση[ς], Δ. Κ. Ι.
28	Campanakis, Patrocle A.	*	1889-1922	Καμπανάκης, Πάτροκλος Α.
29	Kanellos, Pant.		1914	Κανέλλος, Παντ.
30	Caramassopoulos, Dim.		1912-1921	Καραμασόπουλος, Δημ.
31	Caravella, Cosma		1914	Καραβέλλα[ς], Κοσμάς
32	Carayannakis, D. A.		1912	Καραγιαννάκης, Δ. Α.
33	Cazanova, L. G.		1902-1905	Καζανόβα[ς] Λ. Γ.
34	Christides, Stavro		1904-1921	Χρησιδής, Σταύρος
35	Christides, I.		1900-1904	Χρησιδής, Ι.
36	Christodoulos Avram		1912	Χριστόδουλος, Αβραάμ
37	Chrissopoulos Panayotti [Chirssopoulos, Panayotti]		1921-1922	Χρυσόπουλος, Παναγιώτης
38	Clonarides, Cleonoulos		1909-1927	Κλωναρίδης, Κλεόβουλος

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
39	Codjabachoulis, Eftime		1921-1922	Κοτζαμπασούλης, Ευθύμιος
40	Cofa, Georges	*	1907-1910	Κόφα[ς], Γεώργιος
41	Coletti, C.	*	1903-1914	Κωλέττη[ς], Κ.
42	Comiakides, N.		1909-1927	Κομακίδης, Ν.
43	Condos, Vasil		1911-1922	Κοντός, Βασίλειος
44	Constantinides, G.		1909	Κωνσταντινίδης, Γ.
45	Constantinidis, A.		1900	Κωνσταντινίδης, Α.
46	Constantinidis, M. T.	*	1905-1908	Κωνσταντινίδης, Μ. Τ.
47	Corakides, Theod. Ch.		1921-1922	Κορακίδης, Θεόδ. Χ.
48	Cosmatopoulos, Georges C. [Cosmatopoylos, Yorghis]	*	1913-1921 1901-1908	Κοσματόπουλος, Γεώργιος Κ. Κοσματόπουλος Γεώργιος, Κ.]
49	Costi, Midillili		1888	Κωστή[ς], Μυτιληναίος [ή Μυτιληναίος Κωστής]
50	Costopoulo, Costi		1894-1900	Κωστόπουλο[ς], Κωστή[ς]
51	Cotopoulos, George		1914-1922	Κοτόπουλος, Γεώργιος
52	Cotzi, Christo [Godjos, Christo [Gotzi (Cotzi), Christo]		1913-1929 1902-1906 1910-1912	Κοτζή[ς], Χρήστος Γκότζο[ς] [ή Κότσο], Χρήστος] Γκοτσή[ς] (Κότζης) [ή Κοτσή] Χρήστος]
53	Coulouthros, Georges	*	1896-1922	Κούλουθρος, Γεώργιος
54	Coulouthros, Michel		1896-1914	Κούλουθρος, Μιχάλης
55	Coumarianos, Archileos		1915-1921	Κουμαριανός, Αχιλλέας [ή Αρχέλαος]
56	Couppa, D. Pelopides		1889	Κούππα[ς], Δ. Πελοπίδας
57	Couremenos, Basile		1912-1922	Κουρεμένος, Βασίλειος
58	Danglis, D.		1898-1900	Δαγκλής, Δ.
59	Dassila, Const.		1915	Δασύλα[ς], Κωνστ.
60	Delacouridis, Const.		1908	Δελακουρίδης, Κωνστ.
61	Demetracoupolo, A. Ph.	*	1902-1922	Δημητρακόπουλο[ς], Α. Φ.
62	Demetriadis, Dim.		1915 & 1921-1922	Δημητριάδης, Δημ.
63	Demetriades, Chris.		1911	Δημητριάδης, Χρήστ.
64	Destuniano (Destuniadis), Anastase		1894-1915	Δεστουνιάνης (Δεστουνιάδης), Αναστάσιος
65	Diamantopoulo, Her.		1906	Διαμαντόπουλο[ς], Ηρ.
66	Dilevas, C.		1900-1902	Διλέβας, Κ.
67	Dimadis, Const.		1887-1900	Δημάδης, Κωνστ.
68	Dimadis, Nicolas		1908-1912	Δημάδης, Νικόλαος
69	Dimitraki Effendi		1901-1904	Δημητράκη[ς] Εφένδης
70	Dimitriadi, V.		1910-1911	Δημητριάδη[ς], Β.
71	Dimitriadis, Elia		1913-1914	Δημητριάδης, Ηλίας
72	Dimitriadis, J.		1915	Δημητριάδης, Ι.
73	Doungalidis, Stavro		1912-1921	Δουγκαλίδης, Σταύρος
74	Doukas, Georges		1903-1904	Δούκας, Γεώργιος
75	Drakopoulos, Alex.		1927	Δρακόπουλος, Αλεξ.
76	Drakides, D.	*	1906-1909	Δρακίδης, Δ.
77	Duymedji (Tumedji), Antoine		1914-1922	Δουγμετζή[ς] (Τουμετζή[ς]), Αντώνιος
78	Djansizoglou, G.		1908-1910	Τσανσίζογλου, Γ.
79	Efstratiou, Jean		1896-1905	Ευστρατίου, Ιωάννης
80	Eliades, Vlassios		1921-1922	Ηλιάδης, Βλάσιος
81	Emmanouilides, G.		1906-1910	Εμμανουηλίδης, Γ.

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
82	Ervapis, Georg. (Yorg.)		1902-1905	Ερβάπης, Γεώργ.
83	Eskenderidis, Const.		1921-1922	Ισκενδερίδης, Κωνστ.
84	Eftimiyadi, Hristo		1937-1945	Ευθυμιάδη[ς], Χρήστος
85	Exidia, Stefanos		1905	Εξίδια[ς], Στέφανος
86	Faliero, Stamatius	*	1905-1928	Φαλιέρο[ς], Σταμάτης
87	Famakias, Nic.		1903-1906	Φαμάκης, Νικ.
88	Fardis, Demetre	*	1901-1928	Φαρδύ[ς], Δημήτριος
89	Fermanoglou, Eftime		1915	Φερμανόγλου, Ευθύμιος
90	Fissopoulos, Nic.		1922	Φισσόπουλος, Νικ.
91	Fotiades, P. Photiadis, Pericles	*	1898-1907 1896-1929	Φωτιάδης, Π. Φωτιάδης, Περικλής
92	Foscolo, Basile A.		1909	Φώσκολο[ς], Βασίλειος Α.
93	Fousta(s), Georges		1912-1922	Φούστα(ς), Γεώργιος
94	Frangiadis, Georges		1915	Φραγκιάδης, Γεώργιος
95	Galanis (Galanos), Nicolas [Ghalani, Nic.		1908-1922 1904	Γαλάνης (Γαλανός), Νικόλαος Γαλάνης (Γαλανός), Νικ.
96	Galatti, Const.	*	1900-1912	Γαλάτη[ς], Κωνστ.
97	Georgiadis, Constantin		1896-1900	Γεωργιάδης, Κωνσταντίν[ος]
98	Georgiadis, Dim. 1	*	1907-1929	Γεωργιάδης, Δημ. 1
99	Georgiadis, Dim. 2		1927	Γεωργιάδης, Δημ. 2
100	Georgiadis, Etienne C.		1910-1922	Γεωργιάδης, Ετιέν (Στέφανος) Κ.
101	Georgiadis, Georges 1		1921-1928	Γεωργιάδης, Γεώργιος 1
102	Georgiadis, Georges 2		1921-1922	Γεωργιάδης, Γεώργιος 2
103	Georgiadis, Michel		1903-1904	Γεωργιάδης, Μιχάλης
104	Georgiadis, Stefanos		1909-1929	Γεωργιάδης, Στέφανος
105	Georgiadis Effendi		1912-1921	Γεωργιάδης Εφένδης
106	Giouldjides, Georges B.		1915-1921	Γκιουλτζίδης, Γεώργιος Β.
107	Gougoussinis, Georges		1900-1928	Γκουγκουσίνης [ή Γουγκουσίνης], Γεώργιος
108	Goumaropoulos, Panayotti A.		1913-1914	Γουναρόπουλος, Παναγιώτης Α.
109	Grossos, Stavro [Grosso (Grasso), S.G.		1914-1921 1903-1912	Γκρόσος, Σταύρος Γκρόσο (Γκράσο), Σ. Γ.]
110	Hadji Christou, E. [Hadjis Christo		1906-1910 1909-1912	Χατζηχρήστου Ε. Χατζής Χρήστος]
111	Hadji Dimitriadis, Nic.		1914	Χατζηδημητριάδης, Νικ.
112	Hadji Yancos		1895-1896	Χατζή Γιάνκος
113	Hadji Yorghis		1901-1902	Χατζή Γιώργης
114	Haralambidis, N.		1928	Χαραλαμπίδης, Ν.
115	Havaco(u)poulos, M.		1900-1904	Χαβατζόπουλος, Μ.
116	Ionnides, J.		1883-1888	Ιωννίδης, Ι.
117	Ionnides, Leonidas		1896-1898	Ιωννίδης, Λεωνίδας
118	Ionnidi, Vassilaki(s) Bey [Vassilaki Bey Ioannidi(s)		1887-1903	Ιωννίδη(ς) Βασιλάκη(ς) Βέης (*) Βασιλάκης Βέης Ιωαννίδη(ς)]
119	Ionnidis, Anast.		1921-1929	Ιωννίδης, Αναστ. [Ιωαννίδης, Αναστάσιος]
120	Ionnidis, Yacovos [Ioannidou, Jacques		1905 1908-1910	Ιωννίδης, Ιάκωβος Ιωαννίδης, Ιάκωβος]
121	Ioannidis, Yanco Bey	*	1896-1928	Ιωαννίδης, Γιάνκος Βέης (*)
122	Ioannou, Anesti		1900-1901	Ιωάννου, Ανέστης
123	Ismirlis, Const. A.		1895-1898	Ισμυρλής, Κωνστ. Α.

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
124	Ivraki, Clenthis T.		1912-1928	Ιβράκη[ς], Κλε[ά]νθης Τ.
125	Kabadaidis, Georges		1913-1914	Καμπανταΐδης, Γεώργιος
126	Kacoulidis, A. N.		1912-1914	Κακουλίδης, Α. Ν.
127	Kakoulides, Alex.		1896-1914	Κακουλίδης, Αλέξ.
128	Karadimopoulos, Athan.		1913-1914	Καραδημόπουλος, Αθαν.
129	Karamanidis, Stavro		1912-1921	Καραμανίδης, Σταύρος
130	Karadiloglou, Alex.		1909-1912	Καραντίλογλου, Αλέξ.
131	Karayannakis (Carayannakis), D.A.		1909-1915	Καραγιαννάκης, Δ. Α.
132	Karayannis, Jean		1910-1913	Καραγιάννης, Ιωάννης
133	Kiritzis, Gregoire		1922	Κυρίτζης, Γρηγόριος
134	Kovas, Georges		1921	Κόβας, Γεώργιος
135	Kondopoulos, Panay.		1921-1928	Κοντόπουλος, Παναγ.
136	Krikelis, Francois		1909	Κρικέλης, Φραγκίσκος
137	Krikelis, Lazzaro		1901	Κρικέλης, Λάζαρος
138	Krikelis, M.	*	1907-1908	Κρικέλης, Μ.
139	Kyriakides, Const. P.		1902-1928	Κυριακίδης, Κωνστ. Π.
140	Kyriakides, Dim.		1913-1922	Κυριακίδης, Δημ.
141	Langas, (N.) Marco G.	*	1896-1922	Λάγκας [ή Λάγγας] (Ν.) Μάρκος Γ.
142	Lavloudis, Const.		1921	Λαβλούδης [ή Λουλούδης] Κωνστ.
143	Lazar, Georges		1922-1928	Λαζάρ [ή Λαζάρου] Γεώργιος
144	Lazoropoulos, Photakis		1922	Λαζόπουλος, Φωτάκης
145	Lemondjioglou, G .		1896-1898	Λεμοντζιόγλου, Γ.
145α	Lemondjioglou, Hadji L.		1887-1921	Λεμοντζιόγλου, Χατζή Λ.
	Lemondjioglou, Jean	*	1904-1921	Λεμοντζιόγλου, Ιωάννης
146	Liacopoulos, V.		1896-1900	Λιακόπουλος, Β.
147	Livanopoulos, Const.	*	1896-1911	Λιβανόπουλος, Κωνστ.
148	Livas, Jean		1930-1941	Λίβας, Ιωάννης
149	Lokmagueuz, Simon		1912-1915	Λοκμαγε[μέ]ζ, Συμεών
150	Loukidis (Loukidou, Loukiou), Cosma (G. Cozma)	*	1896-1910	Λουκίδης, Κοσμάς
151	Macropoulos, Belizaire	*	1902-1914	Μακρόπουλος, Βελισάριος
152	Macropoulos, C.		1901-1904	Μακρόπουλος, Κ.
153	Makris, C.		1900	Μακρής, Κ.
154	Mangafaropoulos, Georges		1922	Μαγκαφά[ό]πουλος, Γεώργιος
155	Manglis, D.	*	1901-1912	Μαγκλής, Δ.
156	Manoussos, Achille		1892-1895	Μανούσος, Αχιλλέας
157	Manoussos, G.		1921-1922	Μανούσος, Γ.
158	Marco Calfa		1900-1901	Μάρκο Κάλφα[ς]
159	Marcopouli, Georges		1909	Μαρκόπουλο[ς], Γεώργιος
160	Mascas, Const.		1902-1908	Μάσκας, Κωνστ.
161	Mavrodoglou, A.		1927-1928	Μαυροδόγλου, Α.
162	Mavroglou, A.		1922	Μαυρόγλου, Α.
163	Mavrogordato, Francois E.		1881-1904	Μαυρογορδάτο[ς] Φραγκίσκος Ε.
164	Mavromatis, Achille		1908-1910	Μαυρομάτης, Αχιλλέας
165	Mavroyanopoulos, P.		1892	Μαυρογιαννόπουλο[ς], Π.
166	Meimaridis, Pierre D. (Ulyisse P.)		1889-1928	Μεϊμαρίδης, Πέτρος Δ. (Όμηρος Π.)
167	Meymaridi, R.		1888	Μεϊμαρίδη[ς], Ρ.
168	Meno, Triandafil		1894-1895	Μένο[ς], Τριαντάφυλλος
169	Messologhitis, X.		1905-1911	Μεσολογγίτης, Ξ.

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
170	Metaxas, Demosthene		1902-1905	Μεταξάς, Δημοσθένης
171	Mistiliadis, Ilias		1922	Μιστιλιάδης, Ηλίας
172	Moshos, Gregoire		1895-1896	Μόσχος, Γρηγόριος
173	Myri(e)des, Miltiades	*	1907-1908	Μυρίδης, Μιλτιάδης
174	Neocosmos, D.		1921-1928	Νεόκοσμος, Δ.
175	Neidopoulos, Franc.		1903-1905	Νειδόπουλος, Φραγκ.
176	Nicolaou, Apost.		1928	Νικολάου, Αποστ.
177	Nicolaki Calfa		1905	Νικολάκη[ς] Κάλφας
178	Nifandopoulos, N.	*	1904-1908	Νιφανδόπουλος, Ν.
179	Ninopoulos, Sava		1922-1927	Νινόπουλο[ς], Σάββας
180	Othon Efendi		1912-1921	Όθων Εφένδης
181	Panayotides, Dim.	*	1904-1921	Παναγιωτίδης, Δημ.
182	Pandelides, S.		1929	Παντελίδης, Σ.
183	Paradeki, Xenoph.		1915-1921	Παπαδάκη[ς], Ξενοφ.
184	Papasteriopoulos(s), A. S.		1896-1912	Παπαστεριόπουλος Α. Σ.
185	Pappas, Constantin [P.]	*	1902-1932	Παππάς, Κωνσταντίνος [Π.]
186	Papadopoulos, Dim.		1927-1928	Παπαδόπουλος, Δημ.
187	Papazoglou, Dim.		1903-1909	Παπάζογλου, Δημ.
188	Papaeliadis, Parashos		1910-1912	Παπαηλιάδης, Παράσχος
189	Paraskevas, Demost. H.		1921-1922	Παρασκευάς, Δημοσθ. Η.
190	Parigoris, C.R.		1880-1883	Παρηγόρης, Κ. Ρ.
191	Parlos, Nicolas G.		1910-1915	Πάρλος, Νικόλαος Γ.
192	Partenoglou, Rudolf		1941-1945	Παρθενογλου, Ροδόλφος
193	Pavli Efendi		1912-1914	Παυλή[ς] Εφένδης
194	Pavlidis, Const.		1913-1932	Παυλίδης, Κωνστ.
195	Pavliopoulos, D.		1901-1921	Παυλόπουλος, Δ.
196	Perpignani, Antoine N.	*	1907-1910	Περπινιάνης, Αντώνιος Ν.
197	Pervanoglou, Nikiph.		1910-1912	Περβάνογλου, Νικηφόρος
198	Pet(k)raki Calfa		1891-1910	Πετράκη[ς] Κάλφα[ς]
199	Petrides, O.		1927-1929	Πετρίδης, Ο.
200	Petsil(l)as, Demetre N.		1906-1932	Πετσιλ(λ)ας, Δημήτριος Ν.
201	Philomathi, Const.		1883	Φιλομαθή[ς], Κωνστ. [ή Φιλομάτης]
202	Photiadis, A.		1913-1914	Φωτιάδης, Α.
203	Photopoulos, Nicolas		1904-1914	Φωτόπουλος, Νικόλαος
204	Pistikas, Apost. Cosma		1914-1922	Πιστικός, Αποστ. Κοσμάς
205	Psalty, Alfred		1900-1928	Ψάλτη[ς], Αλφρέδος
206	Psalty, Sotiri		1921-1922	Ψάλτη[ς], Σωτήριος
207	Pouskoullou, Ulysse		1906-1921	Πουσκουλλού, Οδυσσεύς
208	Pyrpignias, Jean A. (E.)		1909-1915	Πυρπινιάς, Ιωάννης Α. (Ε.)
209	Ranos, Evang.		1922-1928	Ράνος, Ευάγγ[ελος].
210	Rubens, M. H.		1915-1922	Ρούμπενς, Μ. Ε. [Μαξιμιλιανός του Ερρίκου]
211	Salvagos, (Salgavos, Salgavoroulos, Sarcavoroulos, Sardavoroulos), Thomas		1900-1921	Σαλβάγος (Σαλγκάβος, Σαλκαβόπουλος, Σαρκαβόπουλος, Σαρναβόπουλος), Θωμάς
212	Samariadis, Naoum		1905	Σαμαριάδης, Ναούμ
213	Sama(n)thraky, Vassil	*	1905-1910	Σαμο[αν]θράκης, Βασίλειος
214	Samsonidis, Vassil		1922-1927	Σαμσονίδης, Βασίλειος
215	Scoufakis, Dim.	*	1905-1922	Σκουφάκης, Δημ.
216	Sivanopoulos, Costa		1900	Σιβανόπουλος, Κώστας

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
217	Sotiriadis, Nic.		1927-1928	Σωτηριάδης, Νικ.
218	Sotirolou, Athanase		1881-1883	Σωτήρογλου, Αθανάσιος
219	Sterioropoulos, Sterio		1901-1904	Στεριόπουλος Στέργιος
220	Stoide, Chr.		1900-1904	Στωΐδη[ς], Χρ.
221	Stoilo, Christo		1894-1895	Στοιλό[ς], Χρήστος
222	Stoyan, Stavro		1912-1915	Στογιάν, Σταύρος
223	[Tch]Cileni, Dimitri		1945	Τσιλένη[ς], Δημήτριος
224	Tcholkas, Sterio		1905-1921	Τσόλκας, Στέργιος
225	Tchouvali, Jean		1906	Τσουβάλη[ς], Ιωάννης
226	Theodori Efendi		1912-1921	Θεοδώρη[ς] Εφένδης
227	Theocharidis, Dim.		1912-1922	Θεοχαρίδης, Δημ.
228	Theocharidis, Georges		1912-1928	Θεοχαρίδης, Γεώργιος
228α	[Theocharidis Vassil G.	*	1907	Θεοχαρίδης, Βασίλειος Γ.]
229	Theocharidis, T. Theocharidis, Vassiliades G.		1903-1904 1907-1908	Θεοχαρίδης, Τ. Θεοχαρίδης, Βασιλειάδης Γ.
230	Thomades (et C. Colettis)		1894	Θωμάδης (& Κ. Κωλέττης)
231	Tipaldos, Nikolas Joseph		1881-1904	Τυπάδος, Νικόλαος Ιωσήφ
232	Tolios, Ilias		1905	Τόλιος, Ηλίας
233	Tonis, Angelos		1898-1900 & 1928	Τόνης, Άγγελος
234	Toungalidis, Stavro		1915	Τουγκαλίδης, Σταύρος
235	Triandafilidis, Ant.		1910-1915	Τριανταφυλλίδης, Αντ.
236	Triandaphilidis, Dim.		1922-1927	Τριανταφυλλίδης, Δημ.
237	Triandafilidis, Const.		1914-1915	Τριανταφυλλίδης, Κωνστ.
238	Trikriotis, Nic.		1913-1927	Τρικριώτης, Νικ.
239	Tsouvalas, A. (I. N.) [Tzouvalas, Jean	*	1900-1921 1903-1914	Τσ[ζ]ουβαλάς, Α. (I. N.) Τσ[ζ]ουβαλάς, Ιωάννης]
240	Tsinopoulos, Michel		1922	Τσινόπουλος, Μιχάλης
241	Tzonis, Alex.		1914-1915	Τζώνης, Αλεξ.
242	Tzitzicotos, Georges		1903	Τζιτζικότος, Γεώργιος
243	Vakalidis, Charles		1927-1928	Βακαλίδης, Κάρολος
244	Vamsamaki, Pand.		1880-1922	Βαμσαμάκη[ς] [Βαλσαμάκης], Παντ.
245	Vangos, N.		1904-1909	Βάγκος, Ν.
246	Varthaliti, A.		1912	Βαρθαλίτη[ς], Α.
247	Varthaliti, Leonard G.		1909-1928	Βαρθαλίτη[ς], Λεονάρδος Γ.
248	Vasil Efendi		1912-1921	Βασίλ[ης] Εφένδης
249	Vassilaris, Theocharis	*	1904-1908	Βασιλάρης, Θεοχάρης
250	Vassiliadis, Dim.		1913-1914	Βασιλειάδης, Δημ.
251	Vassiliadis, Michel		1912-1913	Βασιλειάδης, Μιχαήλ
252	Vassiliadis, Nic.		1913-1914	Βασιλειάδης, Νικ.
253	Vassiliadis, Pascal		1912-1921	Βασιλειάδης, Πασχάλης
254	Vassiliou, Ath.		1896-1903	Βασιλείου, Αθ.
255	Vaxevanoglou, Prodrimos		1927	Βαξεβάνογλου, Πρόδρομος
256	Vladika, Charilaos		1908-1929	Βλαδίκα[ς], Χαρίλαος
257	Vlasiades, Michel		1905-1906	Βλασιάδης, Μιχάλης
258	Vuccino, Edouard	*	1906-1914	Βουτσίνιο[ς], Εδουάρδος
259	Vuccino, Hery		1904-1906	Βουτσίνιο[ς], Ερρίκος
259	Xenakis, S.	*	1907-1922	Ξενάκης, Σ.
260	Yakas, Apostol	*	1905-1914	Γιάκας, Απόστολος
261	Yakas, Athan.		1911-1922	Γιάκας, Αθαν.

A/A	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ	ΕΠΕΤΗΡΙΣ 1907	ΕΤΗ ΤΕΥΧΩΝ	ΟΝΟΜΑΤΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
262	Yenidunia, Alexandre D.	*	1902-1932	Γενιδουνιά[ς], Αλέξανδρος Δ.
263	Yorghi Kalfa		1900	Γιώργη[ς] Κάλφας
264	Yotopoulos, Const.		1922	Γιωτόπουλος, Κωνστ.
265	Zacharia, Phocian I.		1900-1905	Ζαχαριάς, Φωκίων Ι.
266	Zakkas, Apostol	*	1903-1915	Ζάκκας, Απόστολος
267	Zanno, Cleanthe		1880-1883	Ζάννο[ς], Κλεάνθης
268	Zarlis, L.		1921	Ζαρλής, Λ.
269	Zaphiropoulos, Georges		1912-1915	Ζαφειρόπουλος, Γεώργιος
270	Ziotis, Pierre N.		1911-1922	Ζιώτης, Πέτρος Ν.
271	Zissimopoulos, K. S.		1902-1905	Ζησημόπουλος, Κ. Σ.
272	Zissopoulos, Nic.		1910-1921	Ζησόπουλος, Νικ.
273	Zoeros Bey, Alex.		1913-1915	Ζωηρός βέη[ς], Αλεξ.
274	Zographos, Nic.		1929	Ζωγράφος, Νικ.
275	Zonis, Alex.		1903-1904	Ζώνης, Αλεξ.
276	Zouras, Dim.		1913	Ζούρας, Δημ.

ΤΑ ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΕΧΟΥΝ ΑΠΟΔΟΘΕΙ ΟΠΩΣ ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ.

(*) Πρόκειται περί αυτοκρατορικών αρχιτεκτόνων στην υπηρεσία της Αυλής. Στην τρίτη συνέχεια, τχ. 30/1999, ο Vassilaki(s) Bey Ioannidi(s) αναφέρεται ως «αρχιτέκτων του Ιερού Παλατιού» και ο Yanco Bey Ioannidi(s) αναφέρεται ως «Προϊστάμενος Αρχιτέκτων της Α. Υ. του ευλογημένου Αυτοκράτορα». Εμφανίζονται στις καταγραφές των τόμων, ο μεν πρώτος μεταξύ 1889-1901, ο δε δεύτερος μεταξύ 1897-1908. Ο Γιάγκος Ιωαννίδης εμφανίζεται το έτος 1905, ως «Προϊστάμενος του Σχεδιαστήριου των Αυτοκρατορικών Ναυπηγείων».